

## УКАЗАНИЯ

за държавен изпит за придобиване на ОКС „Бакалавър“,  
специалност „Индустриален бизнес и предприемачество“

Държавният изпит съдържа два компонента:

- **Компонент 1: 30 затворени базисни въпроса** с по 3 или 4 опции за отговор, от които само един е верен. Всеки правилен отговор носи по 2 точки;
- **Компонент 2: 8 отворени теоретични въпроса**, като всеки от тях носи максимум по 5 точки.

Въпросите, включени в държавния изпит засягат **само учебния материал, включен в темите от базовия конспект.**

**Забележка.** Всички студенти от минали випуски се явяват на изпит по актуализираните към учебната 2023/2024 г. конспекти.

### КОНСПЕКТ ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ

ЗА СТУДЕНТИТЕ ОТ СПЕЦИАЛНОСТ

„ИНДУСТРИАЛЕН БИЗНЕС И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО“

*(редовно и дистанционно обучение)*

1. Граници и структура на фирмата. Модели на фирмено поведение. Вертикална интеграция.
2. Икономия от мащаба, концентрация и пазарна власт.
3. Ценообразуване на олигополни пазари.
4. Продуктова диференциация.
5. Същност и съдържание на операционния мениджмънт. Операционна система на предприятието. Операционна стратегия на предприятието.
6. Проектиране на продукта и избор на процеса в производствената сфера.
7. Типове производство, принципи на организация на производствените процеси, същност и видове производствени процеси в индустриалното предприятие.
8. Организация на производствените процеси по място и по време.
9. Форми на организация на производството – групова, ПЗУЛ, поточна.
10. Предприемачески прозорци.
11. Предприемачески стратегии.
12. Методи за предприемачески анализ и за генериране на идеи.
13. Учредяване на предприятие (самозаетост) и вписване в търговския или БУЛСТАТ регистъра.
14. Стратегии за растеж на фирмата.
15. Процес на планиране на маркетинговите изследвания. Дефиниране на маркетинговия и изследователския проблеми, обекта и предмета на изследването.
16. Основни изследователски стратегии в маркетинговите проучвания: формулативна, дескриптивна и каузална.
17. Подходи и методи за набиране на първични данни в маркетинговите проучвания.

18. Извадки- същност, модели и процедури за подбор.
19. Измерване и скалиране. Разработване на въпросници за нуждите на маркетинговите проучвания.
20. Дефиниране на малкия и среден бизнес.
21. Подготовка за стартиране на дейност на новосъздадената фирма (регистрация на касови апарати, регистрация и стартиране на дейност като самоосигуряващо се лице, определяне на кода на икономическата дейност).
22. Подготовка и дейности по реализация на трудови правоотношения (разработване и регистрация на трудови договори, данъчен и осигурителен режим, ведомости, инструкции, служебни бележки).
23. Подготовка и режим на нетрудови правоотношения, договори за управления и работа с личен труд на съдружници в собствени фирми (договори, определяне и документирание на възнаграждения, данъчен и осигурителен режим).
24. Данъчен режим на малките предприятия (еднолични търговци, приравнени към тях физически лица, юридически лица).
25. Стратегическо планиране и анализ на индустриалното предприятие.
26. Планиране на производствената програма на индустриалното предприятие.
27. Планиране на производствените мощности на индустриалното предприятие.
28. Планиране на материалните ресурси и на материално-техническото снабдяване на индустриалното предприятие.
29. Планиране на труда и работната заплата в индустриалното предприятие.
30. Същност, функции и видове разходи. Организация и отчитане на разходите в предприятието.
31. Калкулиране на разходите. Интегриране на преки и непреки разходи в себестойността на обектите на калкулиране.
32. Същност, състав и структура на цената. Функции на цената.
33. Методи за формиране на изходни равнища на цената. Основни характеристики на разходните и пазарните подходи за ценообразуване.
34. Ценова политика и стратегия на фирмата. Анализи в ценообразуването. Психологически аспекти на ценообразуването.
35. Набиране и подбор на персонал. Източници и техники за набиране на кандидати. Методи за подбор на персонал.
36. Оценка на персонала – същност, цели и модели. Основни методи за оценяване на човешките ресурси.
37. Възнаграждение на персонала – същност и основни цели. Елементи на работната заплата. Форми и системи на заплащане.
38. Нормиране на труда. Видове норми и методи за определяне на трудови норми. Видове разходи на работно време и методи за определянето му.
39. Съвременни форми на организация на работно време.
40. Обща характеристика на анализа на стопанската дейност в индустриалното предприятие.
41. Анализ на производствената програма на индустриалното предприятие.
42. Анализ на производствения капацитет на индустриалното предприятие.
43. Анализ на използването на материално-енергийните ресурси и на материално-техническото снабдяване в индустриалното предприятие.
44. Динамични методи за оценка на инвестиционни проекти, NPV, IRR, BCR, ; модифицирани показатели. Оптимални инвестиции при несъвършен капиталов пазар.
45. Риск и възвръщаемост на инвестициите. Теория на портфейла. Модел за оценка на капиталовите активи.

46. Оценка на инвестициите в условията на риск. Анализ на чувствителността и критичните съотношения. Анализ на сценариите.
47. Стандартно отклонение, коефициент на вариация, нормално разпределение. Метод „Монте Карло“.
48. Същност и видове иновации.
49. Иновационна политика и фирмени иновационни стратегии.
50. Финансиране на иновациите.

## ЛИТЕРАТУРА

1. Андреев, О. Съвременни системи за производствен и операционен мениджмънт. София, Софттрейд, 2013.
2. Благоев, Б., С. Благоева и колектив. Икономика на предприятието, изд. „Наука и икономика“ на ИУ – Варна, 2010.
3. Владимирова, Й., Цени и ценообразуване, УНСС, С., 2010
4. Дракър, П. Иновации и предприемачество, София, Класика и стил, 2002.
5. Желев, С. Маркетингови изследвания. изд. “Стопанство”, София, 2008
6. Желев, С. Маркетингови изследвания за маркетингови решения. изд. “Тракия-М”, София, 2000.
7. Иванов, Й. Ценови аспекти на конкурентоспособността, ИУ-Варна, 2016 г.
8. Иванов, Й., и колектив. Управление на ценообразуването. ръководство, Изд. "Наука и икономика": ИУ – Варна, 2012.
9. Иванова, И., С. Благоева. Организация на производството в индустриалното предприятие. Изд. "Наука и икономика": ИУ – Варна, 2008.
10. Кларк, М. Икономика на фирмата. С. 2002.
11. Коев, Й. Предприемачеството, Варна, Стено, 2008.
12. Коев, Й и др., Малкият бизнес, справочник почти за всеки, под редакцията на Йордан Коев, ИК Стено, Варна, 2006
13. Ламбовска, М. Управление на разходите. Тракия М, 2006.
14. Ненков, Д. Оценка на инвестициите в реални активи. София, 2005.
15. Ненов, Т. Планиране и анализ на индустриалното предприятие. Изд. «Наука и икономика»: ИУ – Варна, 2012.
16. Ненов Т. Управление на иновациите. изд. “Наука и икономика”, Варна, 2010.
17. Нецева-Порчева, Т., Ценообразуване на база ценност – в търсене на печеливши ценови решения, ИК – УНСС, С., 2012 г.
18. Павлов, П. Алтернативи за финансиране на иновационната активност в българските предприятия. Известия Сп. Икономически университет - Варна, Варна: Наука и икономика, 66, 2022, 2, 170-184.
19. Павлов, П. Иновационна политика и стимулиране на иновациите. Варна : Наука и икономика, 2021, 148 с. (Сер. Библ. Проф. Цани Калянджиев ; Кн. 76).
20. Павлов, П. Иновационните стратегии в индустриални предприятия от Варненска област = Inovation Strategies in the Industrial Enterprises of the Varna Region. Народно-стопански архив = Economic Archive, Свищов : Акад. изд. Ценов, Год. 70, 2017, 4, 45 - 60 ; 42 - 55.
21. Петранов, С. Инвестиции. Второ допълнено издание, София, 2015.
22. Ракарова, С. Индустриална икономика. София, 2012.
23. Цветков, Г. Операционен мениджмънт. София: Демакс, 2006.
24. Чейз Р., Ф. Джейкобз, Н. Аквилано. Производственный и операционный менеджмент. Изд. Вильямс, Москва, Десятое издание, 2007.

25. Шинева, Р., Пл. Павлов. Организация на труда в индустрията. Изд. "Наука и икономика": ИУ-Варна, 2008
26. Шопов Д., М.Атанасова. Управление на човешките ресурси. „Тракия”, 1998.
27. Закон за малките и средните предприятия.
28. Nagle, T., R. Holden, Zale The Strategy and Tactics of Pricing: A Guide to Profitable Decision Making, 5ed edition, 2014

Катедра „Индустриален бизнес и логистика“